

A 18. századi orosz irodalom A nemzeti irodalom megteremtése

Az orosz klasszicizmus sajátosságai

1. A nemzeti kultúra / irodalom megteremtésének igénye / feladatai határozzák meg arculatát → A Felvilágosodáskor eszmeinek fokozatos elsajátítása.
2. Történetiség.
3. Hangsúlyozott nemzeti jelleg.
4. Az orosz népköltészet értékeinek felismerése.
5. A szatíra és műfajainak intenzív fejlődése.
6. Az új irodalom nyelvének és műfajainak a középkori orosz irodalmi hagyományhoz és műfajokhoz való hasonulás
уподобление, схожесть с традициями и жанрами средневековой русской культуры
7. Az orosz klasszicizmus emberfelfogása:
 - az irodalom hőisének konkretizálása,
 - a szerzői szólam / hang intenzitása.
8. Az irodalom elmélete megelőzi a az irodalmi szövegek születését.
9. Az irodalom „gyakorlatának” eltérése az irodalmi elmélet által felállított szabály- és normarendszertől.

I. A szillabikus-hangsúlyos verselés rendszere

1. Előzmények:
 - nincs megfelelője a középkori irodalomban,
 - a szillabikus verselés elterjedése lengyel kulturális hatásra,
 - a nyelvi sajátosságok mint a verselési rendszer meghatározója.
 - a népköltészet tonikus (ütemhangsúlyos) verselése,
 - a korabeli európai verselméletek elterjedése és elfogadása
2. Trediakovszkij koncepciója.
 - hangsúlyozza a nyelv sajátosságainak fontosságát,
 - bebizonyítja az ütemhangsúlyos elvet,
 - kidolgozza a verselés terminológiáját,
 - kiműveli a két verslábak variációit (jambus ∪ –, trocheus – ∪)
 (Francia filológiai felkészültség, az antik verselési terminológia ≠ népköltészeti tapasztalata)
3. Lomonoszov reformja (német filológiai képzettség).
 - a természetes nyelv sajátosságai közül a kiejtés (nem az írás) fontos a verselésben,
 - kidolgoz több mint 30 verslábát (a jambus előnybe részesítése),
 - a nyelvi sajátosságok mint a verselési rendszer meghatározója,
 - a rímek fajtáinak meghatározása.
4. Kantyemir állásfoglalása.
5. Szumarokov:
 - megteremti az első orosz verses „poétikát” (*Két episztola...*),
 - indítványoz költői versenyt (Szumarokov, Lomonoszov és Trediakovszkij három vallási ódája) – a verslábak / hangok szemantikája
6. Lomonoszov – összegzés:
 - minden versmű verslábának, műfajának, stílusának és témájának egysége / együvé tartozása.

1748 – A. Szumarokov: Két episztola. Az elsőben ajánlás az orosz nyelvről, a másodikban – a verselésről.

1752 – V. Trediakovszkij: Az orosz versek költésének módszere.

1757 – M. Lomonoszov: Az egyházi könyvek hasznáról az orosz nyelv számára

STÍLUS	MŰFAJ	VERSMÉRTÉK
FENNKÖLT	Eposz (heroikus poéma)	6 ütemű jambus
	Ünnepélyes óda	4 ütemű jambus (10 soros ódai strófa)
	Vallási elmélkedő óda	4 ütemű jambus
	Pindaroszi (harci dicsőítő) óda	változószámú ütemből álló jambus
	Kantáta	„szabad” (változószámú ütemekből álló) jambus
	Magas tragédia	6 ütemű jambus
KÖZEPES	Szatíra, episztola, elégia, ekloga, idill	6 ütemű jambus
	Anakreóni óda	4 ütemű trocheus
	Opera	„szabad” (változószámú ütemekből álló) jambus
	Tragédia, dráma	változószámú ütemeket szabályosan váltogató jambus
ALACSONY	Heroikomikus poéma	6 ütemű jambus
	Állatmese, mese	„szabad” (változószámú ütemekből álló) jambus
	Madrigál, epigramma, epitáfium (sírovers), felirat	6 ütemű jambus
	Románc, dal	4 ütemű trocheus
	Komédia	6 ütemű jambus, PRÓZA

II. A műfajok rendszere

A versmérték és a műfaj összekapcsolása

MŰFAJ	VERSMÉRTÉK
Eposz (heroikus poéma)	6 ütemű jambus
Ünnepélyes óda	4 ütemű jambus (10 soros ódai strófa)
Vallási elmélkedő óda	4 ütemű jambus
Pindaroszi (harci dicsőítő) óda	változószámú ütemből álló jambus
Kantáta	„szabad” (változószámú ütemekből álló) jambus
Magas tragédia	6 ütemű jambus
Szatíra, episztola, elégia, ekloga, idill	6 ütemű jambus
Anakreóni óda	4 ütemű trocheus
Opera	„szabad” (változószámú ütemekből álló) jambus
Tragédia, dráma	változószámú ütemeket szabályosan váltogató jambus
Heroikomikus poéma	6 ütemű jambus
Állatmese, mese	„szabad” (változószámú ütemekből álló) jambus
Madrigál, epigramma, epitáfium (sírovers), felirat	6 ütemű jambus
Románc, dal	4 ütemű trocheus
Komédia	6 ütemű jambus, PRÓZA

„Nemek” szerinti hierarchia:

Líra	Zene	Dráma
Eposz Dicsőítő óda, Vallási óda Pindaroszi óda	Kantáta	Magas tragédia
Anakreóni óda Szatíra Episztola Elégia Ekloga, idill	Opera	Tragédia, dráma
Víg eposz Állatmese, mese Madrigál, epigramma Feliratok, sírfelirat	Románc, dal	Vígjáték

Az orosz líra vezető műfajai

1. A szatíra műfaja – A. Kantyemir
 - Az ideál torzítása
 - A tagadás és kinevetés mint élethűség forrása
 - A szatíra nyelvezete az élő (beszélt) nyelvre orientálódik
 - A Kantyemiri szatíra mint „a könnyeken áttörő nevetés” mintája
2. A dicsőítő óda – M. Lomonoszov
 - Retorikai szervezethez
 - A formális jegyek normatív jellege
(10 soros strófa, aBaBccDeeD)
 - Egyéni jegyei Lomonoszovnál, Szumarokovnál, Gyerzsavinnál
 - Fejlődési tendenciái a 18. sz. második felében
3. Az óda műfajának típusai
 - A dicsőítő óda
 - A vallási óda
 - Az anakreóni óda

G. R. Gyerzsavin (1743–1816)

- A szerzői egyéniség ⇨ egyéni stílus és poétika kialakulása
- Önéletrajzság
- Átmenet a racionalista poézistól az „érzelem és szívbéli képzelet” költészetéhez
- A „kevert” műfajok és stílus (*Felica*, 1783)